

DETSEMBER 2016

ERRS TEATAJA

2019. aasta juubelilaulu- ja tantsupeo üldjuhid

Aasta tantsujuht Maire Udras

Ilma Adamsoni fondi laureaat Kätrin Järvis

Kesk-Eesti pärimusmusikat koondav programm

ERRS tunnustas valdkonna silmapaistvaid tegijaid

Pärimuse Päitsete võitjad • ERRSi arengukava 2017 – 2021

Rahvakultuuri Keskuse kursused • Virvel korraldas juubelipeo

TOIMETAJA
Robert Hein

KUJUNDAJA
Henry Semmel

VÄLJAANDJA
EESTI RAHVATANTSU JA
RAHVAMUUSIKA SELTS

Kaastööd ja ettepanekud
oodatud aadressile teataja@errs.ee

Kujunduses kasutatud graafilised elemendid Freepik.com

Sisukord

- 3** 2019. aasta juubelilaulu- ja tantsupeo üldjuhid
- 8** ERRS tunnustas valdkonna silmapaistvaid tegijaid
- 14** Aasta tantsujuhiks valitud Maire Udras
- 20** Valmis uikaalne programm, mis koondab
Kesk-Eesti pärimusmusika
- 23** Ilma Adamsoni fondi laureaat on Kätrin Järvis
- 24** ERRS on tunnustanud taas mitmeid oma valdkonna tegijaid
- 28** Pärimuse Päitsete konkursi võitjad
- 31** ERRSi uus arengukava aastateks 2017 – 2021
- 32** Uuel aastal algavad kursused Rahvakultuuri Keskuses
- 35** Rahvatantsuansambel Virvel korraldas juubelipeo
Manfred Strickmani ja Nils Sjölundi auks
- 38** Palju õnne

2019. aasta juubelilaulu- ja tantsupearaldajad on Peeter Perens ja Vaike Rajaste

2019. aasta suvel toimuva XXVII üldlaulupeo muusikaliseks juhiks valiti dirigent Peeter Perens ning XX tantsupearaldaja pealavastajaks tantsujuht Vaike Rajaste

2019. aastal möödub 150 aastat esimesest laulupeost ja toimub järjekorras juba kahekümnes tantsupidu. Seetõttu keskenduvad nii XXVII üldlaulupeo kui ka XX tantsupearaldaja ideekavandid eesti kultuuri päritolule.

Laulu- ja tantsupearaldaja sihtasutuse juhataja Aet Maatee sõnul on nii Peeter Perens kui ka Vaike Rajaste osalenud laulu-

ja tantsupearaldajate töös palju aastaid. “Vaike Rajastes on sitkust ja Peeter Perensis sügavust,” ütleb Maatee ja lisab: “Nüüd on nende hoida ja vedada antud juubelipidude ettevalmistamine ja teostamine. See on suur vastutus ning pikk teekond eestvedajate ja kaasajatena – loomisrõõm nii selle võlus kui ka valus.”

Peeter Perensi ja Siim Selise koosloo-

mes sündinud juubelilaulupeo lähteidee kõrvutab kahte praeguse eesti kultuuri päritoluallikat - ürgset läänemeresoome kultuuri ja meie veel suhteliselt noort osalust euroopa kultuuriga. "See on pidu, kus saame juurelda oma päritolu üle ja vaadata samas tulevikku," selgitab Perens.

XX tantsupeo lähteideena vaatab Vaike Rajaste tantsupeo kujunemislugu, milles peegeldub paljuski ka Eesti maa ja rahva saatus ning lugu. Ideekavand sündis koostöös Tonio Tamraga.

Laulupeo ekspertkomisjonis osalenud professor Rein Veidemanni sõnul on laulupeo protsess oma 150 aastase ajaloo jooksul endas kandnud vaprat teadmist

omaenda suutlikkusest ja kestmisvõimest vaatamata kõigile saatuselöökidele. "See trotsib kohati enesepiitsutavaks hädaldamiseks paisuvat ning elamise rõõmu ja ilu varjutavat muretsemist. Igal viiendal aastal tuletame meelde, mida me tegelikult teenime ja milleks oleme - see on igaviku ihk", lisab Veidemann.

Laulupeo lähteidee ja muusikalise juhi konkursi komisjoni juhtis dirigent ja EMTA professor Ants Soots. Tantsupeo komisjoni esimeheks oli tantsujuht ning Tallinna Ülikooli teadur Sille Kapper.

XXVII üldlaulupidu ja XX tantsupidu toimuvad 2019. aasta 5.-7. juulini. Esimene laulupidu peeti Tartus 1869. Esimene tantsupidu toimus 1934. aastal Tallinnas.

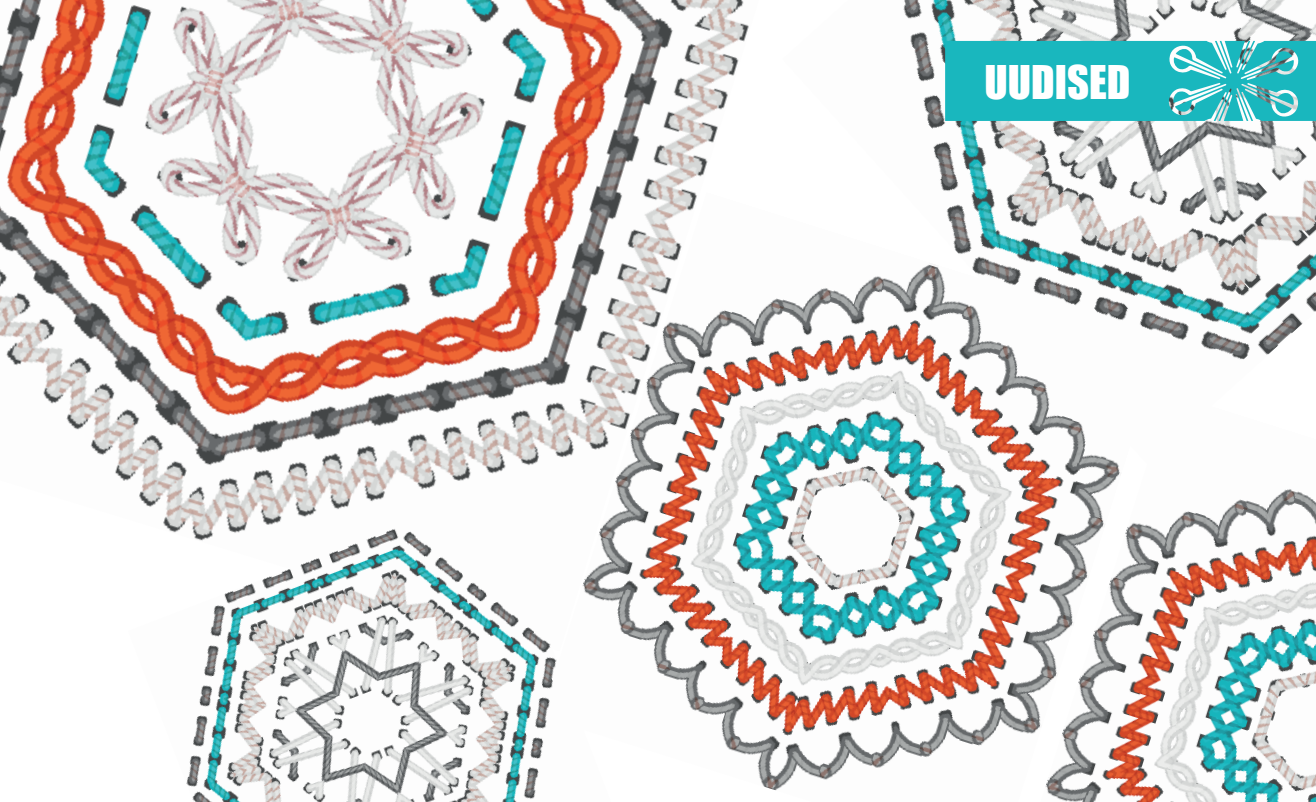
Laulu- ja tantsupeo üldjuhtidest

Peeter Perens

Dirigent **Peeter Perens** on Tehnikaülikooli Akadeemilise Meeskoori peadirigent ja Eesti Panga kammerkoori dirigent. Muusikalise hariduse omandas ta Tallinna Konservatooriumis koorijuhtmise erialal ning õppis ka Eesti Muusikaakadeemias ooperilaulmist. Peeter Perens on töötanud 10 aastat

G. Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis koorijuhtimise õpetajana ja olnud ka koorijuhtimise osakonna juhataja. Aastate jooksul on ta olnud seotud väga mitmete kooridega, mille seas on näiteks Estonia Seltsi Segakoor ja segakoor "Endla" ning ta on juhatanud kontsertidel nii Eesti Rahvusmeeskoori kui ka Eesti Filharmoonia Kammerkoori. Laulupeol on Peeter Perens olnud mitmeid kordi nii sega-, mees- kui ka noormeeste kooride liigijuht. Praegu on Perens valmistumas XII noorte laulupeoks "Mina jään", kus tal on täita noormeestekooride liigijuhi vastutusriikas ülesanne.

Vaike Rajaste

Tantsuõpetaja **Vaike Rajaste** on toonud tantsupidudele sadu rahvatantsijaid ja algatanud talviste Tantsupidude traditsiooni. Ta on lõpetanud Viljandi Kultuurikooli ning omandanud Tallinna Ülikoolis kultuurikorraldaja/tantsujuhi eriala. Just Viljandis jätkab Vaike Rajaste ka rahvatantsu oskuste edasi andmist, õpetades Viljandi Kultuuriakadeemias eesti tantsu ning juhendades mitmeid rahvatantsurühmi. Vaike Rajaste on lavastanud paljusid Viljandimaa laulu- ja tantsupidusid, korraldanud üleriigilisi konverentse ja võistutantsimisi ning loonud mitmeid uusi tantse, mis on jõudnud ka tantsupeole. Üleriigiliste tantsupidude lavastusmeeskondades oli ta esmakordselt 1997. aastal ning viimati, 2014. aastal, oli Vaike Rajaste XIX tantsupeol “Puudutus” B2 rühmade liigijuht. Oma kultuuri- ja tantsuõpetajatöö eest Viljandimaal sai Vaike Rajaste 2010. aastal presidendilt Valgetähe V klassi teenetemärgi.

XXVII laulupeo ekspertkomisjon

Ants Soots - komisjoni esimees. Dirigent, Eesti Kooriühingu juhatuse liige, Eesti Kooriühingu muusikanõukogu esimees, laulupidude dirigent 1994. aastast, XXIII ja XXV laulupeo kunstiline juht, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia professor, dirigeerimisosakonna õppejõud

René Eespere - helilooja, VII noorte laulupeo muusikajuht, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia professor
Kadi Härma - muusikaõpetaja, Eesti Muusikaõpetajate Liidu esinaine

Triin Koch - dirigent, laulupeo dirigent alates 2007. aastast, XI ja XII noorte laulupeo ja XXVI üldlaulupeo liigijuht
Aivar Leštšinski - dirigent, Eesti Kooriühingu muusikanõukogu liige, laulupeo dirigent aastal 1999

Eino Pedanik - Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA nõukogu liige; EV Kultuuriministeeriumi nõunik

Hando Põldmäe - puhkpilliorkestri dirigent, laulupeo dirigent aastast 2007, XI ja XII noorte laulupeo liigijuht

Alo Ritsing - dirigent, helilooja, Heino Elleri nim Tartu Muusikakooli dirigeerimisosakonna õppejõud, laulupeo dirigent alates 1985. aastast, XXIV üldlaulupeo kunstiline juht

Ave Sopp - dirigent, laulupeo dirigent aastal 2011, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA muusikatoimetaja

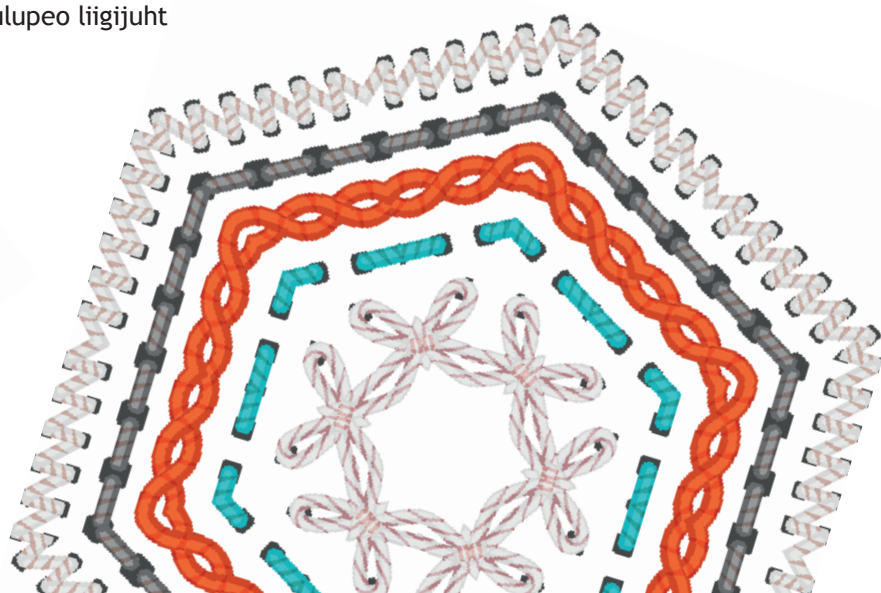
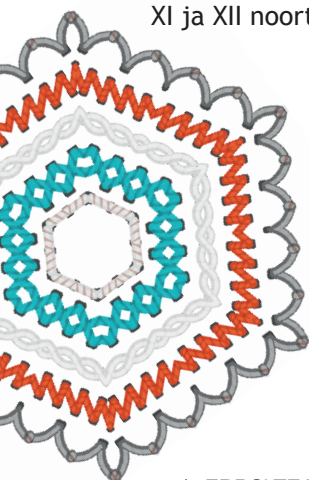
Helen Valkna - Eesti Rahvusringhäälingu produtsent, laulupeo ülekannete produtsent aastast 2007

Rein Veidemann - kirjanik, kirjandus- teadlane ja publitsist, Tallinna Ülikooli Humanitaarinstituudi eesti kirjandus- ja kultuuriloo professor

Kaija Velvet - kultuuriametnik, laulupeo kuraator aastast 2007

Ene Vohu - Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA nõukogu liige

Sten Weidebaum - Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA teabejuht, XIX tantsupeo „Puudutus“ idee autor

XX tantsupeo ideekavandi ning kunstilise juhi konkursi komisjoni koosseis:

Sille Kapper - komisjoni esimees. Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi juhatuse poolt esitatud, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi mentornõukoja liige, tantsupidude kunstilise toimkonna liige, tantsujuht

Ilma Adamson - Kullaterade klubi esindaja, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi mentornõukoja liige, tantsupidude kunstilise toimkonna liige, tantsujuht

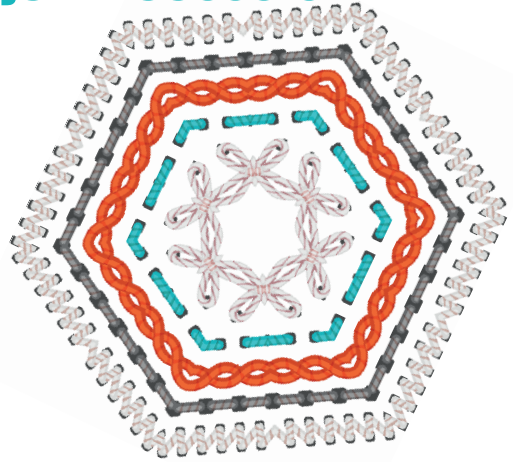
Angela Arraste - Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi juhatuse poolt esitatud, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi mentornõukoja liige, tantsupidude kunstilise toimkonna liige, MTÜ Tantsupeomuseum

Andi Einaste - Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA nõukogu liige, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi mentornõukoja liige, tantsupidude kunstilise toimkonna liige, XVIII tantsupeo tehniline korraldusjuht

Kalev Järvela - Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi juhatuse poolt esitatud, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi mentornõukoja liige, tantsupidude kunstilise toimkonna liige, tantsujuht

Agne Kurrikoff-Herman - Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi juhatuse poolt esitatud, tantsupidude kunstilise toimkonna liige, tantsujuht

Kristjan Kurm - XVII ja XVIII tantsupeo kunstilise juhi assistent

Eino Pedanik - Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA nõukogu liige, EV Kultuuriministeeriumi rahvakultuurinõunik

Erika Põlendik - Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi juhatuse poolt esitatud, tantsupidude kunstilise toimkonna liige, tantsujuht

Margus Saar - ETV toimetaja-saatejuht, XVII, XVIII ja XIX tantsupeo teleülkande produtsent

Triin Soone - Eesti Lastekirjanduse Keskus juhataja

Kadri Tiis - Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA tantsutoimetaja

Tarmo Tiisler - Televisiooni sporditoimetuse vastutav toimetaja, rahvatantsusõber

Juhan Uppin - Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi juhatuse poolt esitatud, 2014.a laulu- ja tantsupeol rahvamuusikute kontserdi kunstiline juht, rahvamuusik

Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts tunnustas valdkonna silmapaistvaid tegijaid

19. novembril Tartu Vanemuise Kontserdimajas toimunud aastapäevakontserdil anti üle Loku-
lauad valdkonnas silmapaistnud inimestele ja
kollektiividele.

AASTA TANTSUJUHT MAIRE UDRAS

Maire Udras on tunnustatud tantsulooja ja tantsujuht. Maire on olnud naisrühmade liigijuht üldtantsupidudel ja mitmete Võru maakonna tantsupidude juht, lavastaja. Ta osaleb mentorina ERRSi mentorprogrammis. Maire on loonud Võru Tantsukooli, kus on võimalik õppida

erinevaid tantsustiile. Maire on Võru Pärimustantsu Festivali üks idee autoritest ja korraldustoimkonna liige ning käesoleval aastal toimunud Öötantsupeo „Kohtumised ristteel“ idee autor ja lavastaja.

AASTA RAHVAMUUSIK AIVAR ARAK

Aivar Arak on Märjamaa Muusika- ja kunstikooli õpetaja, juhendaja lastelaagrites,

kapellijuht, kolme põlvkonda ühendava pereansambli liige ja armastatud pillimees. Viimasel paaril aastal on tänu August Pulsti õpistu rahvakandle toetusprogrammile toimunud Aivari käe all kandleõpe Juuru vallas. Aivar on teinud tihedat koostööd erinevate rahvatantsurühmade ja rahvapilliorkestritega. Ta on võtnud osa võistumängimistest ning pälvinud mitmeid tunnustusi. Möödunud suvel oli ta, nagu ka mitmel varasemal aastal, Rapla maakonna laulu- ja tantsupeol rahvamuusikute juht.

AASTA RAHVATANTSUKOLLEKTIIV EESTI TANTSUJUHTIDE RAHVATANTSURÜHM

Eesti Tantsujuhtide Rahvatantsurühm (ETR) on juba 50 aastat tegutsenud kollektiiv. Selles kollektiivis tantsivad tantsuõpetajad ise. ETR on välja töötanud mentorprogrammi, mis on mõeldud rahvatantsukollektiividele, kes soovivad toetust ja nõustamist. Programmi eesmärk on tõsta projektis osalevate rühmade taset ja arendada juhendaja erialaseid oskusi. Mentorprogrammis osaleb konkreetne kollektiiv koos oma juhendajaga. Selleks on viidud nad aastaks kokku ühe ETRi tantsujuhi ja tema juhendatava kollektiiviga. Programm pakub tantsurüh-

male arenemis- ja koostöövõimalusi ning uusi huvitavaid väljundeid.

AASTA RAHVAMUUSIKAKOLLEKTIIV SAKU MANDOLIINID

Saku Mandoliinid on Eesti suurim mandoliiniorkester, mis on ühtlasi saanud mandoliiniorkestrite taastulemise lipulaevaks! Viimase paari aastaga on antud palju kontserte mitmete erinevate kavadega ning seeläbi on nad saavutatud juhendaja Joosep Sanga käe all väga hea mänguvorm ning kõrge kunstiline tase. Nende kontserte on alati saatnud hea teavitustöö ja suur publikuhuvi. Lisaks on nad rikastanud Eesti muusikasuve Saku Mandoliinifestivali korraldamisega.

AASTA TOETAJA ROTERMANN CITY JA ANDER SÕÖRUMAA

Rotermann City kannab Tallinna nimekaid suurtöösturi, soolalao ehitaja Christian Barthold Rotermanni nime. Täna seaks päevaks on Rotermann City kvartalisse loodud õdus ja sõbralik linnakeskkond

otse Tallinna südames, kus on leidnud oma leid kodu ka tantsupeomuseum. Rotermand City on 2016.a avatud tantsupeomuseumi suurtoetaja!

AASTA LOOJA ELO UNT

Eelmise aasta algusest on Elo Unt tantsurühma Soveldaja juhendaja. Soveldaja 30. juubelile pühendatud kontsert-eten-dus „Hää” oli Elo loodud ning lavastatud. Elo juhtimisel tõi Soveldaja Maie Orava tantsude võistutantsimiselt esikoha A-rühmade kategoorias ning rühm nime-tati võistutantsimise üldvõitjaks.

Elo loodud tants „Harjutus labajalale” pälvis 2016.a uute tantsude konkursil eripreemia julge ja fantaasiarikka labajala harjutamise eest.

AASTA KORRALDAJA AIRI RÜTTER

II Eesti Naiste Tantsupeo „Mehe lugu” korraldamine. Airi Rütter on juhendanud tantsurühmi alates 1985. aastast. Airi on tänase päevani 1988.a. Jõgeval moodustatud folklooriseltsi Jõgevahe Pere

eestvedaja, tantsuõpetaja ja kunstiline juht. Airi Rütter on olnud I ja II Eesti Naiste Tantsupidude pealavastaja assis-tent-korraldusjuht, lavastanud 5 Jõgeva maakonna tantsupidu, 2004.a. ESTO sim-man-rahvapeo Riias ja 2009.a. Peipsiäär-sete maakondade laulu- ja tantsupeo „Peipsi pidu.”

AASTA RAHVAMUUSIKUTE KOOLITAJA LILI VÄLIMÄE

Kesk-Eesti rahvamuusika arendusprog-rammi eestvedaja. Programm aitab kaasa Kesk-Eesti rahvamuusikute kaardistami-sele, koosmängu taasloomisele ja innus-tamisele. Programmis osalevatel rah-vamuusikutel toimusid kokkutulekud ja koosmängimised 12-l korral. Samal ajal on algatatud Kesk-Eesti pärimuse uurimine ja on valminud pillilugude veebilehekül-g. Koos osaleti ka Türi Rahvamuusikapeol, mille lõppkontserdil esitasid programmis osalevad muusikud Kesk-Eesti pilliloo. Tänu rahvamuusika arendusprogrammile on erinevatel rahvakultuurisündmustel teadvustatud rahvamuusikat ja rahva-muusikuid, Kesk-Eesti pillilugusid ja pro-pageeritud valdkonda laiemalt.

AASTA RAHVATANTSIJATE KOOLITAJA ILMA ADAMSON

2016.a septembris avas Ilma Adamson omanimelise tantsukooli, millega avanes tantsuõpetajatel täiendav võimalus end koolitada. Huvi kooli vastu oli kohe väga suur ning sellega liitus hulk rahvatantsule pühendunud inimesi. Neid asusid õpetama oma ala meistrid, kel on noorematele kolleegidele väga palju kasulikke edasi anda.

AASTA RAHVAMUUSIKASÜNDMUS RAHVAMUUSIKAPIDU

30. juuni - 03. juuli toimus Türil Rahvamuusikapidu. Türi kogunes umbes 130 muusikahuvilist - nii kollektiive kui ka üksikpillimehi. Peo peakorraldaja oli Juhan Uppin. Mitme päeva jooksul viidi läbi pilliliikide kaupa erinevaid õpitubasid. Rahvamuusikapeo peakontserti andis Türi lauluväljakul laagri käigus moodustunud rahvamuusikaorkester.

AASTA RAHVATANTSUSÜNDMUS II EESTI NAISTE TANTSUPIDU „MEHE LUGU”

12. juunil toimus Jõgeval II Eesti Naiste Tantsupidu MeheLugu. Jõgeva staadionile kogunes ligi 4700 tantsijat Eestist ja mujalt maailmast. Naistepeo tegi teiste pidude reas eriliseks see, et peo tegijad ja liigijuhid olid oma maakonna inimesed. Peo toimumise eest seisis Jõgevahe Pere.

PIKAAJALINE PANUS RAHVATANTSU VALDKONNA ARENGUSSE ÜLLE FERŠEL

Ülle on lõpetanud Tallinna Ülikooli tantsujuhina, töötanud pikka aega Lääne-Virumaal ning alates 2005. aastast Rahvakultuuri Keskuses ja ERRSis. Ülle on juhendanud lasteaia, laste- ja noorte rahvatantsu- ja liikumisrühmi, nais- ja segarühma. Ülle on tantsuloojana väga produktiivne ja omanäoline. Tema tantse on tantsitud alates 2002. aastast kõigil üleriigilistel tantsupidudel. Tema loo-

mingusse kuulub üle 100 tantsu ja uute tantsude konkursilt on ta noppinud võite alates 1987. aastast. Ülle on üks rahvusvahelise laste folkloorifestivali Porkuni Pillar idee algatajatest 1994 ja selle korraldaja kuni aastani 2004. Ta oli 2000. aastal Helsingis Soome-Eesti Tantsupeol lasterühmade liigijuht, on lavastajana osalenud kõigil kolmel Eesti meeste tantsupeol, samuti olnud üld- ja noortepeol kunstilise toimkonna liige alates 2002. aastast liigijuhi või assistendina. Ülle Feršel on Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi mentor, valdkonnas tunnustatud looja, õpetaja ja koolitaja. 2016.a andis Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts Ülle Feršelile aumärgi.

PIKAAJALINE PANUS RAHVAMUUSIKA VALDKONNA ARENGUSSE ELS ROODE

Els Roode on esimene kõrgharidusega kromaatilise kandle mängija. Ta pani aluse kromaatilise kandle õppele nii Tallinna Muusikakoolis, G. Otsa nim. Tallinna Muusikakoolis kui ka Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias. Els Roodel on oma koolkond, kuhu kuuluvad tuntumad ja hinnatumad kandleõpetajad ning interpredid. Els Roode töötas välja kromaa-

tilise kandle mängutehnika metoodika. Ta on andnud EMTA interpretatsioonipedagoogika osakonna kromaatilise kandle üliõpilastele metoodika tunde ja juhendanud metoodika-alaseid lõputöid. Els Roode on välja andnud metoodika-alaseid õppe- ja noodimaterjale. Ta pani aluse rahvusvahelistele kandlepäevadele Pärnus. Tänu Els Roode ettevõtlikusele korraldati Heliloojate Liidu vahendusel V Rahvusvaheliste Kandlepäevade raames eestis esimene kandlepalade konkurss. Els Roode eestvedamisel asutati aastal 2002.a Eesti Kandleliit. Roode on asutanud kandleansamblid Kukulind ja Käopojad, mis tegutsevad aktiivselt ka tänapäeval. Ta on olnud Eesti Orkestrijuhtide Rahvamuusikaorkestri ja rahvamuusikaansambli Kaasike üks asutajaliikmetest, rahvusvaheliste kandlekonkursside žürii liige, üleriigiliste Rahvamuusikapidude kandleansamblike üldjuht ja koondorkestri juht ning üldtantsupidude muusikaline juht. 2003. a. andis Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts Els Roodele aumärgi ning aastal 2005 tunnustas president Arnold Rüütel Els Roodet Eesti Riigi Valgetähe IV klassi teenetemärgiga.

Toredad rahvatantsijad! Tublid rahvatantsuõpetajad!

Olete oodatud

XIII TALVISELE TUHAMÄGEDE TANTSUPEOLE

Kohtla-Nõmmele, Eesti Kaevandusmuuseumisse

laupäeval, 4. veebruaril 2017

12.00-13.45 Piduliste registreerimine.

Võimalus külastada maa-alust kaevanduspark-muuseumi, osa saada ilmataadi lahkel loal talvistest mäesõidumõnudest või uisurõõmust tiigijääl.

14.00 Tantsime maa-aluses muuseumis Kaevurite Kaerajaani ja liigume läbi muuseumi peopaigani.

14.45 Suurte trummide tervitus pidulistele.

15.00 Peorongkäigu algus. Võtke rongkäiku kaasa ka oma tantsukollektiivi nimesilt.

Peotule süütamine kaevanduspargi kivihiies koos kivivana Enn Käissiga. Head loitsud tantsupeole kaasa lausub teadmamees Mikk Sarv.

Palume kõigil tantsurühmadel vana traditsiooni kohaselt kaasa tuua oma kodukandi kivi lepitushvriks maavaimudele maapõuest kaevandatud põlevkivi asemele.

15.45 Pidulik peotule süütamise tseremoonia tantsuplatsil. Tantsupeo alustamine.

Sellel pool tantsime 2x13 rahva- seltskonnatantsu (tantsukava lisas).

Tantsurahvast toetab tantsurahva suur sõber Aare Rebban.

Tantsupeo ajal tegutsevad rikastusvabrikus ka käsitöömeistrid ja toidu valmistajad!

17.00 Tantsijate heade mõtete teesaatmine tulelindudega ja piduliste tänamine.

17.30 Uhke ilutulestik ja tuletantsijad.

18.00 Pidulik rongkäik tõrvikute valgel Kohtla-Nõmme Rahvamajja.

18.30 Tantsijate simman ansambliga FOLKSELL.

Tervitame koos Ida-Virumaa noorterühmadega saabunud laste- ja noortekultuuri aastat. Meelelahutus Tõnu Pomerantsi eestvedamisel. Peokringel ja soe jook kõigile pidulistele. Simman kestab kuni tantsulusti jätkub.

Erika Kollo

Rahvakultuuri Keskuse spetsialist Ida-Virumaal
erika.kollo@rahvakultuur.ee Tel 520 0943

Rõõmsa jällenägemiseni!

PERSOON

Aasta tantsujuhiks valitud Maire Udras: „Kui saatus ei oleks vahele astunud, siis äkki tegeleksin siiani pallimänguga.“

Intervjueeris: Ingela Virkus

19. novembril tunnustas Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts silmapaistvaid rahvakultuuri edendajaid. Aasta tantsujuhiks valiti tunnustatud tantsulooja ja -juht Maire Udras.

Esimest korda puutus Maire tantsuga kokku lasteaias, ehkki koolis viisid teed juba korvpallitreenni. „Kui saatus ei oleks vahele astunud, siis äkki tegeleksin siiani pallimänguga,“ ütleb ta. „Tegelikult, kui seda lasteaias tantsimist mitte arvestada, siis tegin oma esimese tantsu, kui tantsurühma tantsima läk-

sin,“ lisab ta. See olevat sündinud tänu asjaolule, et uue kooli valmimisel paigutati Maire klass kooli, kus oli vähem klasse ning mis oli varasemast pisut hubasem. „Sealne olustik ja õhkkond oli loovust soosiv ja kuigi õppisin seal ainult ühe aasta, kujunes see minu jaoks pöördeliseks,“ meenutab ta. „Õmblesime klas-

siõdedega kardinatest riided ja astusime julgelt pealtvaatajate ette.” Harjutamine tegi meistriks ning 17-aastaselt jõudiski Maireni esimene tantsupidu.

Pärast seda on pidev huvi ja enesetäiendamine viinud Maire näiteks üld-

tantsustiile. Endal tal lemmikstiili ei ole. „Oma õpilastele tantsukoolist olen ma öelnud, et võite tantsida igasuguseid stiile, kuid enne peate teadma midagi meie oma eesti tantsust.” MTÜ asutas Maire juba 2003. aastal ning aasta hiljem

Minu jaoks peaks õpetaja olema lisaks oma oskustele ka isiksus.

tantsupidude naisrühmade liigijuhiks, Võru maakonna tantsupidude juhiks ja lavastajaks. Praegusel hetkel osaleb ta ka Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi mentorprogrammis. „Ilmselt on vanust juba piisavalt, et aru saada, mis meeldib ja mis mitte. Enim pakub praegusel hetkel huvi lavastamine ja tantsude loomine,” ütleb ta ning lisab, et enim naudib ta selle kõige juures protsessi. Kui nii mõndagi meist ärritaks pisiasjadele keskendumine, siis Maire just vastupidi armastab tantsu õpetamises puhastustööd ja nüansside lihvimist. „Põnev on jälgida, kuidas tants järjest paremaks ja omasemaks saab. Tehniliselt halvasti ja emotsioonitult tantsitud tants ei paku mulle vaatajana üldse huvi. Emotsiooniga suudab teinekord nii mõndagi ära petta,” usub ta.

ka tantsukooli. „Enne seda eksisteeris tantsutrupp Variatsioonid juba kolm aastat, kuid oli vaja leida katusorganisatsioon, et edasi toimetada,” meenutab Maire, kuidas kool alguse sai.

Tööd noortega Maire armastab. Ütleb lausa, et nendega on lust koos tegutseda ja tihtipeale ei saa arugi, kui kiiresti aeg proove tehes päriselt liigub. Maire ise õpetas lastele aastaid estraadi-, klassikalist- show-, karakter- ja rahvatantsu, kuni ühel hetkel astusid tantsusaali breigihuvilised poisid. Nende jaoks sai tööle võetud breigiõpetaja, kes tantsutrenne täna senigi seal koolis andmas käib. Huviliste arvu suur tõus tekitas ühel hetkel vajaduse võtta juurde veelgi uusi õpetajaid. Praegu töötabki koos Mairega tantsukoolis kokku 7 õpetajat.

Töö noortega motiveerib

Lisaks on Maire loonud ka Võru Tantsukooli, kus on võimalik õppida erinevaid

Mitme ametiga Hunt Kriimsilm

Viimased kaks aastat ongi Maire jätnud endale peamiselt rahvatantsu õpetamise ja kooli juhtimise - seda oma põhitöö

kõrvalt. „Töötan peaaegu 30 aastat soojusettevõttes. Tööülesanded on viimasel ajal pidevalt muutunud. Pool aastat olen olnud müügi- ja kliendisuhete juht,” ütleb ta ning lisab, et ametinimetused võivad olla küll üks, kuid tööülesanded on täiesti

on kogunenud eelnevate aastate kogemused, mõtted, emotsioonid. Tuleb see avada ja end vabaks lasta. Alati tuleb julgelt mõelda,” on ta veendunud.

Ehkki praegu tundub, et tööd on rohkem kui aega, tunnistab ka Maire ise, et

Tehniliselt halvasti ja emotsioonitult tantsitud tants ei paku mulle vaatajana üldse huvi.

seinast-seina. „Mind võib näha sõiduteedel soojustrasside kaevude juures, maja keldrites soojussõlmedes, kemikaalidega möllamas, veeproove tegemas, klientidega suhtlemas, soojuskoormusi arvutamast jne,” kirjeldab ta oma igapäevast ametit soojusettevõttes Danpower Eesti AS. „Kuigi leiba teenin muu tööga, siis tean, et tantsu ma ei jäta,” ütleb ta ja seda on näha: eelmainitud projektid ja ametid ei ole sugugi ainsad. Neid võib nimetama jäädagi. Eraldi võib veel Maire CVsse lisada ka Võru Pärimumantsu Festivali ja käesoleval aastal toimunud Öötantsupeo „Kohtumised ristteel”.

tuleb teha omad valikud, sest kõigeks tööpoolest aega ei leiagi. „Püüan viimasel ajal hoida eemale väiksematest ülesannetest ja projektidest, mis mind ei tiivusta ja millega teised saavad ilma minutagi hakkama. Tahan teha ainult asju, mis mind jäädvalt haaravad,” ütleb ta.

Töö saab tunnustatud

Nii on kindlasti lihtsam panustada suurtesse asjadesse ja seda tehes ei jää panus kindlasti märkamata. Nõnda juhtus ka Mairega, kes valiti Aasta tantsujuhiks.

Üks kohalik õpetaja on väikse maapiirkonna jaoks palju suurem väärtus, kui vabariigis tunnustatud tantsuõpetaja.

Ideed ja mõtted on loomulikult kadesust väärt. Kust Maire nendeks inspiratsiooni saab? „Ikka ideedelaekast, kuhi

„Eestimaa on täis pühendunud tantsuõpetajaid, kes vääriksid sellist tunnustust. Loodan, et lähemad ja kaugemad

nurgad oskavad väärtustada oma tantsuõpetajaid, koori- ja ringijuhte, sest üks kohalik õpetaja on väikse maapiirkonna jaoks palju suurem väärtus, kui vabariigis tunnustatud tantsuõpetaja. Tänu nendele inimestele püsib see vähene, mis on veel alles jäänud. Maapiirkondades jääb

gi.,,Ilmselt juhendan Tallinna mõistes vabariigi kõige kaugemat rühma - Misso naisrühma "Häitsmed", mis asub 300 km kaugusel pealinnast. Ühel pool on Venemaa ja teisel pool Läti. Käin sinna 45 km kaugusele Võrust ja küll oleks tore, kui sealgi elaks keegi kohalik, kes suudaks

**Oma tantsijate ees võtan
mütsi maha ja olen siiralt
tänulik selle toetuse eest,
mida nad on minu suhtes
üles näidanud.**

inimesi ainult vähemaks. Kes läheb parematele jahimaadele tööd ja suuremat palka otsima, kes püüab väheste vahendite abil hoida kinni oma kodutalust ja -kohast," leiab Maire ning tunneb muret Lõuna-Eesti piiriäärsete paikade pärast, kus tantsuõpetajaid peaaegu et ei ole-

rühma juhendada. Kuhu on need inimesed küll kadunud?" küsib ta.

Kaugel õpetamas käia ei ole samas Maire jaoks probleem. Vastupidi: kui teed midagi hingega ja armastad oma tööd, ei ole asja sest, kus kohas sa täpsemalt tööd teed. Samas on Maire veendunud,

et tunnustus teda kuidagi ei muuda ja tantsule pühendab ta end täpselt samamoodi edasi. „Olen tänulik, et mind on märgatud ja seda tööd väärtustatakse. See tunnustus ei kuulu üksnes mulle. See kuulub mind ümbritsevatele inimestele, kellega käime ühist jalga tantsutundides.

lihtne: milline on aasta tantsujuhiks saamise valem? Milline üks õige tantsujuht olema peab? „See valem on lihtne: tee oma tööd armastuse ja kirega - sellega innustad ka teisi,” teab Maire valemit peast öelda. „Sa võid ise väga hästi tantsida, kuid õpetamine on kunst, mida võib

Suudan olla õnnelik ka ebaõnnestumiste korral.

Nendele, kellega veame projekte, kes hingavad minuga ühist õhku võimalikes ja võimatutes kohtades. See tunnustus on minu kõige-kõige lähedasematele, tantsijatele Viire naisrühmast, keda juhendan juba 30 aastat ja kodustele, kes aitavad vajadusel söögi ära teha, nõud pesta ja raskel hetkel pühivad pisarad takkapihta minu palgeilt.“

Millal Maire viimati pisaraid valas? Neid rõõmupisaraid? „Rõõmupisaraid on sellel aastal olnud palju. Need on seotud olnud minu naisrühmaga “Viire”. Üldse on olnud tantsuvallas väga dramaatiline aasta. Lõputult palju on tulnud lahendada probleeme, kuid õnneks on kõik lahenenud. Oma tantsijate ees võtan mütsi maha ja olen siiralt tänulik selle toetuse eest, mida nad on minu suhtes üles näidanud.

õppida, kuid see “miski” peaks olema emapiimaga kaasa antud. Minu jaoks peaks õpetaja olema lisaks oma oskustele ka isiksus. Me ei saa kõikidele meeldida ja ei peagi.”

Selleks, et aga veelgi paremaks saada, on Maire endale mõned eesmärgid tulevikuplaani seadnud. Kõigest ta küll veel rääkida ei tihka, kuid üks on kindel: inglise keel tuleb selgeks saada. „Tantsuõpetajal peab olema palju oskusi ja selle nimel tuleb pidevalt midagi juurde õppida. Suudan olla õnnelik ka ebaõnnestumiste korral. Usun juhusesse. Kuidagi on nii, et kui millelegi või kellelegi mõtled, siis sündmused hakkavad iseenesest juhtuma ja kohtud just õigete inimestega,” on Maire veendunud ja lisab viimaks ka moto, mida me kõik küll teame, kuid millele võiks palju tihedamini mõelda: „ära soovi teistele seda, mida sa ei taha, et sulle soovitakse.”

Töö+kirg=parim tantsujuht

Üks raske küsimus, millele tegelikult vastamine peaks olema Mairel ime-

Valmis unikaalne programm, mis koondab Kesk-Eesti pärimusmuusika

Tekst: Ingela Virkus

11. detsembril esitleti Türi Kultuurikeskuses unikaalset rahvamuusika andmekogu. Mida see endast täpsemalt kujutab, räägib Kesk-Eesti Rahvamuusika programmi eestvedaja Lili Välimäe.

Ühel hetkel tundus Rahvakultuuri Keskuse rahvakultuurispetsialistile Lili Välimäele, et suurematel pillipidudel ei olnud Järvamaalt ühtegi rahvamuusikakollektiivi osalemas. Üleüldse puudus ka Kesk-Eesti rahval endil piisavalt teadmisi oma pärimusest. Selge oli, et tuli hakata kiiresti midagi ette võtma.

Programm ise sai alguse idee välja töötamisega eelmise aasta suvel. Sealt edasi tuli hakata vahendeid taotlema - need saabusid 2015. aasta sügisel. Seega on programm kestnud juba üle aasta.

„Võtsime eesmärgiks kõigepealt aru saada, kes meil tänasel päeval Kesk-Eestis pilli mängib ja milline see pillimängija on. Lisaks oli oluline välja selgitada, kas need pillimehed on külapillimehed, kas nad tunnevad nooti, kas nad mängivad kuulmise järgi jms. Ehk esmalt hakkasime tegutsema selle nimel, et erinevad kogukonnad teavitaksid oma rahvamuusikutest,“ ütleb Lili. Tarvis oli leida kasvõi lihtsalt enda tarbeks pilli mängiv inime-
ne.

Lili lisab, et oluline oli lähenda kogu sellele ettevõtmisele eesmärgiga välja selgitada, kes on rahvamuusik. Teisalt tuli lahti seletada, mis see rahvamuusika üldse on? Ehk kui võtta kultuuriruumiks just Kesk-Eesti, siis mille poolest on seal mängitavad lood kuidagi teistest erinevad - kui nii üldse öelda saab.

Kõik algab ajaloost

„Tänapäeval võime öelda, et oleme multikultuursed. Saame mõtteid igalt poolt, aga kust sai näiteks küla pillimees sada aastat tagasi inspiratsiooni? Toona sealt

samast oma külast. Ta oli ümbritsetud sellega, mis oli ta tegevusala ja Kesk-Eestis oli pillimees peamiselt põllumees või näiteks tisler. Ta kuulis metsa kohinat, lindude ja loomade hääli,“ räägib Lili. Et seda täpsemalt uurida, mindi Eesti Kirjandusmuuseumisse.

„Sain endale appi Järvamaa muuseumi teadusjuhi Ründo Mültsi, aga ta ütles, et tema ei ole muusik ja ei oska mõelda nagu muusik. Et lähme Eesti Rahvaluule Arhiivi ja otsime ikka mõne muusika inimese.“ Nii leiti teadur Helen Kõmmus, kes hakkas arhiivist kõikvõimalikke üles tähendatud Kesk-Eesti rahvamuusika kohta otsima. Lili sõnul oli nende spetsiifiliseks huviks just kõik pillilugudega seondud - pilli mängimise ja mängijate kohta.

Kokkutulekud

Samal ajal oli vaja korraldada kokkutulekuid, et paremini pillimeesteni jõuda. Selleks võeti ühendust erinevate maakondade rahvakultuurispetsialistidega, rahvakultuuriedendajatega ja lihtsalt kogukonna aktivistidega, et leida üles ka need kõige peidus olevamad pillimängijad. Oluline oli jõuda ka nendeni, kes täna veel pilli ei mängi, kuid kel on kapi otsas näiteks vanaisa vana kannel, mida praegune omanik ehk vahest ühel päeval mängida osata tahaks. Kokkutulekute eesmärgiks oli Kesk-Eesti rahvamuusikute kogukonna ja pillimänguhuvi kaardistamine.

Kõigepealt saadi kokku Kesk-Eesti pärimuskandjatega, kus Ründo Mülts esitles uurimust „Kesk-Eesti pärimus“. Seejärel toimusid eraldi pillirühmadele suunatud

päevad nagu näiteks viiulipäev, kus erinevad viiulimängijad jagasid oma kogemusi ja oskusi, räägiti viulist ja pilli hooldusest. Lisaks prooviti rahvaliku viiulimängu mängutehnikaid. Õpiti Kesk-Eesti lugusid. Pärast seda said kokku lõõtspillide mängijad, meistrid ja huvilised, kes üheskoos õppisid uusi lugusid. Samuti lihviti koos-

dule=415&top=11. Sinna saavad Kesk-Eesti pillilugude kogukonna liikmeks registreerunud kasutajad lisada kommentaare ja märksõnu. Lili sõnul on oluline edasi koos töötada, et andmeid täiendada ja informatsiooni juurde lisada.

„On meie teha, et lood minevikust saaks elada olevikus ja jõuda tulevikku.

**Oluline oli jõuda ka
nendeni, kes täna veel pilli
ei mängi, kuid kel on kapi
otsas näiteks vanaisa
vana kannel.**

mänguuskust. Paralleelselt toimusid lühikesed individuaaltunnid algajatele. Veel toimusid eraldi kandlepäev ja näppepillipäev. Näppepilliks võib nimetada ükskõik missugust pilli, mille heli tekitatakse pillikeeltele näppudega sõrmitsedes. Näiteks kitarr, mandoliin, ukulele jne. Loomulikult toimus ka puhkpillipäev. Igal päeval olid õpetajateks oma ala asjatundjad.

Lili sõnul on programmi käigus erinevatel rahvakultuurisündmustel teadvus-
tatud rahvamuusikat ja rahvamuusikuid,

Selleks koostasime trükise „Kesk-Eesti pillilood“. Järvamaa rahvamuusikud Tea Saar ja Tiina Kivimäe noodistasid arhiivi helifailide järgi 21 pillilugu, mis on kogujate poolt lindistatud kaheksa külapillimehe poolt. Kogusime ka seni teada oleva nende külapillimeeste kohta. Nende kaante vahele pääsesid vähesed Kesk-Eestis mängitud pillilood,” ütleb ta ja loodab, et kõik see protsess äratav suuremat huvi ja innustaks rahvamuusikut ennast valdkonda ise uurima.

**On meie teha, et lood
minevikust saaks elada
olevikus ja jõuda tulevikku.**

samuti Kesk-Eesti pillilugusid ja propageeritud valdkonda laiemalt.

Uuritud materjali koondas avalikult kasutatavaks Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivi teadur Liina Saarlo Kivikeste Kogukonna portaalis <https://kivike.kirmus.ee/index.php?id=25&mo->

Kesk-Eesti rahvamuusika arendusprogrammi viis läbi Rahvakultuuri Keskuse Järvamaa rahvakultuurispetsialist Lili Välimäe ning MTÜ Riikar Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi ja Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse toel.

Ilma Adamsoni fondi laureaat on Kättrin Järvis

27. novembril anti Salme Kultuurikeskuses toimunud Eesti Rahvatantsuansamblike Liidu kontserdil üle Ilma Adamsoni fondi stipendium. Stipendiumi laureaadiks sai tantsuansambli Sõprus kunstiline juht Kättrin Järvis. Kättrin Järvis on järjekorras juba neljas tantsujuht, kellele stipendium on antud. Enne teda on auväärt stipendium antud Marina Kuznetsovale, Ene Jakobsonile ning Helena-Mariana Reimannile.

Ilma Adamsoni fondi eesmärgiks on tunnustada lavarahvatantsu edendajaid. Toetuse andmise aluseks on edukad esi-

nemised, lavastused, autorilooming ja eeskätt lavalise rahvatantsu arengusuundadele ning koreograafilistele lahendustele suunatud tegevused.

Kättrin Järvis juhitud TA Sõprus

Stipendiumi laureaadist räägib kiidusõnu ka Ilma Adamson ise:

„Kättrin on tegelikult ju minu järeltulija, üks „Sõprusest“. Ta tähistab see aasta Sõpruses 35 tegutsemisaastat. Viimased aastad on ta minu mantlipärija, kes veab Sõprust väga edukalt edasi. Ta on väga loominguline, väga hea silmaga. Sõprus läheb ilusti kena rada. Kättrin on seda igati väärt ja mul on hea meel, et ta oli esitatud.

Kättrin on väga loominguline. Mul on kahju, et ta tantsijana hoidis oma andeid nii kaua vaka all, kui mina veel töötasin. Aga nüüd hiljem lasi ta need valla ja tal on väga palju loomingulist potentsiaali.

Ta teeb väga puhast tööd, ta on hea silmaga ja väga loominguline.

Ma arvan, et Kättrin on pärinud selle tantsujuhi kõige olulisema omaduse - hea silma. Ta oskab metoodiliselt tantsijatega head tööd teha, oskab trennida ja näha vigu, mistõttu Sõpruse esitatud tantsud ja kontsertnumbrid on väga puhtad. Näiteks hiilgas ta ühe minu loomingulise tantsuga viimasel tantsuansamblike kontserdil, mis 27. novembril Salme Kultuurikeskuses toimus. Kättrin on nii-öelda minu enda kasvandik olnud kõik need aastad. Ta on väga südamega asja juures.“

ERRS on 2016. aastal tunnustanud mitmeid oma valdkonna tegijaid

ERRSi ülesanne on ikka olnud oma valdkonna silmapaistvate tegijate tunnustamine. Nii jagati ka 2016. aastal hulk erinevaid tunnustusi.

Aumärk

Aumärgiga

tunnustatakse inimesi, kes oma tähelepanuväärse tööga rahvatantsu, rahvamuusika või pärimuskultuuri maastikul paistavad silma üleriigilisel tasemel. Aumärgi taotlusi menetleb ja kinnitab ERRSi juhatus.

2016. aastal tunnustati aumärgiga viit silmapaistvat valdkonna spetsialisti

Kadri Tiis
Rein Kippar
Jaanus Randma
Ülle Feršel
Manfred Strickman

Kuldmärk

Kuldmärgiga

tunnustatakse kauaaegselt ning laiahaardeliselt rahvatantsu- ja rahvamuusika maastikul tegutsenud tähelepanuväärseid inimesi, kes on silma paistnud riiklikul tasandil. Kuldmärgi taotlusi menetleb ja kinnitab ERRSi juhatus.

2016. aastal tunnustati kuldmärgiga kuut valdkonna silmapaistvat inimest

Kaisa Laasik
Tiiu Pärnits
Hilja Tamm
Kätrin Järvis
Agne Kurrikoff-Herman
Nils Sjölund

Hõbemärk

Hõbemärgiga

tunnustatakse oma tegevusega maakondlikul tasandil silma paistnud tublised ja töökaid juhendajaid. Hõbemärgi taotlusi menetleb ning kinnitab ERRS.

2016. aastal tunnustati hõbemärgiga 21 valdkonnas silmapaistnud juhendajat

Merle Soonberg
Helje Põvvat
Sirje Nokkur

Anneli Kann
Marius Aave
Kaoke Kärdi
Ilona Noor
Riho Pohla
Anne Paluoja

Ain Veebel
Virve Sinisalu
Elo Unt
Jaanika Liiu
Liina Eero
Hele Pomerants

Maarika Rosenberg
Ruth Vaiksaar
Katrin Peil
Elfriede Nikolai
Inga Väli
Riina Gull

Pronksmärk

Pronksmargiga

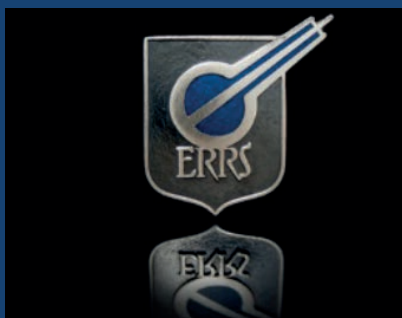
tunnustatakse aktiivseid juhendajaid, kes on hingega pühendunud oma tööle. 2016. aastal tunnustati pronksmargiga kümmet aktiivset juhendajat:

Luule Lehemets Tiiu Mürk
Tiiu Laurimaa Signe Kiilu
Elen Sukamägi Milvi Ruuben
Kristel Maruste Virve Pikk
Heidi Müürisepp Kertu Palm

Staažimärgid

Lisaks on ERRS viimastel aastatel pakunud võimalust tunnustada ka kollektiivide silmapaistvaid liikmeid märkidega. Kokku on võimalik valida nelja erineva märgi vahel.

Staažimärkidega tunnustatakse pikaajaliselt kollektiivis tegutsenud ja oma tegevusega silma paistnud ning valdkonda panustanud liikmeid. Staažimärgid jagunevad kaheks:

Sinise parmupill,

millega tunnustatakse 20 aastat kollektiivis tegutsenud ja oma tegevusega silma paistnud liiget. 2016. aastal anti välja 28 sinise parmupilli märki.

Musta parmupill,
millega tunnustatakse 30 aastat kollektiivis tegutsenud ja oma tegevusega silma paistnud liiget. 2016. aastal anti välja 26 musta parmupilli märki..

ROMAN TAVAST

Lisaks staažimärkidele on veel kaks märki, millega saab tunnustada kollektiivide

aktiivseid liikmeid:

Aktiivne noor, roheline parmupilliga märk, millega tunnustatakse laste- ja noortekollektiivide silmapaistvaid ja aktiivseid liikmeid. 2016. aastal anti välja vaid 2 roheline parmupilliga märki. Me usume, et meil on rohkem silmapaistvaid noori, nii et kutsume laste- ja noortekollektiive rohkem üles oma silmapaistvaid liikmeid tunnustama.

ROMAN TAVAST

Rühma hing, punase parmupilliga märk, millega tunnustatakse täiskasvanute kollektiivide liikmeid, kes on andnud olulise panuse rühma tegevusse. 2016. aastal anti välja 24 punase parmupilliga märki.

ROMAN TAVAST

Tuletame meelde, et märgid Aktiivne noor, Rühma hing ja Staažimärk antakse välja taotluse alusel. Nimetatud märkide

valmistamise kulud kannab taotleja. Ühe märgi hind on 15 €.

Pärimuse Päitsete konkursi võitsid ansambel Rüüt ja tantsurühm Uppsar

Põlva kultuuri- ja huvikeskuses toimunud Pärimuse Päitsete konkursi lõppkontserdil pärjati parima rahvamuusika töötlejana ansambel Rüüt looga „Nädalalugu“. Parima uue rahvatantsutöötluste loo koreograafid Eneli Rüütli ja Märt Agu, kelle tantsu „Meie Elisabeti tänava valss“ esitas tantsurühm Uppsar Tallinnast. Mõlema kategooria võitjad pälvivad auhinnana 1000 eurot.

Publiku lemmikute hääletusel võidutsesid ansambel Kihnu Poisid muusikalooga „Kihnu ratas“ ja Paide laste tantsurühm Keerutajad tantsuga „Usalda pimesi“, mille koreograafia lõi Andre Laine.

Rahvamuusikatöötlaste žürii poolt pälvisid preemiad:

I koht (1000 eurot)
Rüüt „Nädalalugu“

II koht (500 eurot)
Kihnu Poisid „Kihnu ratas“

III koht (300 eurot)
Kratt „Sarviliste tants“

Eripreemiad (à 225 eurot): Kristi Kool ja Sõbrad „Elisabeti tänava valss“ ning kapell Eloilo „Holsta valss“.

Rahvatantsutöötlaste žürii poolt pälvisid preemiad:

I koht (1000 eurot)
koreograafid Eneli Rüütli ja Märt Agu, tants „Meie Elisabethi tänava valss“, esitas tantsurühm Uppsar, muusika ansambel Kristi Kool ja Sõbrad „Elisabeti tänava valss“.

II koht (500 eurot)
koreograaf Aveli Asber, tants „Nädalalugu“, esitaja Tartu Ülikooli Rahvakunstiansambli põhirühm, muusika ansambel Rüüt „Nädalalugu“.

III koht (300 eurot) - koreograaf
Maido Saar, tants „Ratas“, esitaja tantsurühm Kagu Kabujalakõsõ Põlvast, muusika ansambel Kihnu Poisid „Kihnu ratas“.

Eripreemia lastepäraseima koreograafia eest (150 eurot) - koreograaf Helen Reimand, tants „Süda tuksub“, esitaja lasterühm Rõõmuratas Valtust, muusika ansambel Kratt „Süda tuksub“.

Eripreemia ajakohase teema humorika lahenduse eest (150 eurot) - koreograaf Andre Laine, tants „Kes kellega“, esitaja Põlva naisrühm Värten, muusika kapell Eloilo „Holsta valss“.

Eripreemia päeva emotsionaalseima esituse eest (150 eurot) - naisrühm Laululind Ülenurmest, koreograaf Indrek Varik, tants „Nädalalugu“, muusika ansambel Rüüt „Nädalalugu“.

Põlvas täismajale toimunud kontserdil hindas tantsuloojate loomingut žürii koosseisus Kalev Järvela, Maie Orav, Helena-Mariana Reimann, Ülle Feršel ja Juha-Matti Aronen. Konkursile esitatud muusikalugusid hindas juba eelnevalt salvestustelt žürii, kuhu lisaks eelnimetatud tantsužürii liikmetele kuulusid muusikavaldkonna esindajatena Jaanus Põlder, Astrid Nõlvak, Kadri Giannakaina Laube, Heino Tartes ning Tarmo Kivisilla.

Pärimuse Päitsed on omanäoline teist korda toimunud loominguline konkurss, kus osalesid koos rahvamuusikast inspiratsiooni saavad muusikud ning tradit-

sioonilist rahvatantsu uute tantsuseadetega rikastavad koreograafid. Ligi aasta aega kestnud konkursi esimeses pooles oodati muusikakollektiividelt rahvamuusikatööluseid ning 14. aprilliks 2016 esitati 20 muusikapala 12 erinevalt esitajalt. Seejärel kuulutati välja nendele muusikapaladele uute tantsuseadete loomise konkurss tantsuloojate seas ja 3. oktoobriks 2016 loodi ja esitati 29 tantsuseadet 20 autori poolt. Muusikalood ja tantsud kohtusid elavas esituses esimest korda Pärimuse Päitsete lõppkontserdil 12. novembril Põlvas.

Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi uus arengukava aastateks 2017 – 2021

Hetkel kehtiv ERRSi arengukava lõpeb käesoleval aastal. See tingis vajaduse koostada uus arengukava. 2016. aasta jooksul toimusid ERRSi juhatuse ja kontori ühised mõttetalgud ning arutelud eesmärgiga välja selgitada peamised arenguvajadused, millele järgnevatel aastatel keskenduda. Tulemusena jäi lauale kolm strateegilist eesmärki:

1. ERRS on valdkonna kompetentsikeskus, mis tagab valdkonnale vajalike teadmiste kogumise ja vahendamise ning oskuste arendamise.

Eesmärgi saavutamist hindame selle järgi, kui palju ja millistel teemadel viime läbi koolitusi ja nõustamisi, kui suur on huvi koolitustel ja mentorprogrammis osalemise vastu ja milline on osalejate tagasiside koolituste kvaliteedile, kui palju kutseid valdkonnas omistatakse ja kuidas õnnestub kutsete omistamine siduda õppekavadega ning kui esinduslik ja tehnoloogiliselt kasutajasõbralik on meie tantsude andmebaas.

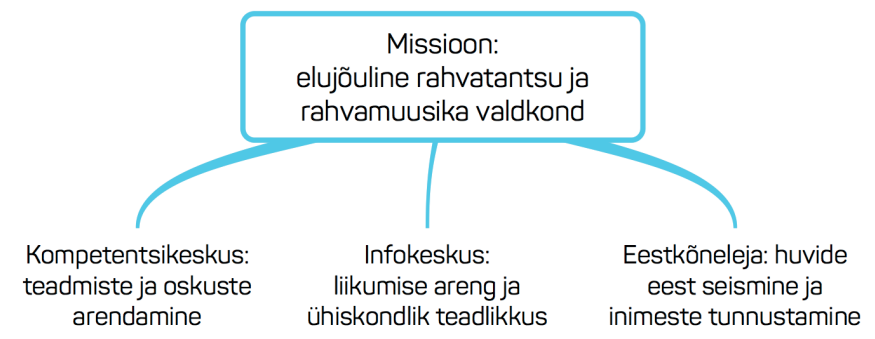
2. ERRS on valdkonna infokeskus,

mille ülesanne on toetada liikumise arengut ja tõsta üldist teadlikkust rahvatantsu ja rahvamuusika osas.

Eesmärgi saavutamist hindame selle järgi, kui hästi on liikumises osalejad informeeritud peamistest valdkonda puudutavatest arengutest, kui palju ja milliseid sündmusi korraldame rahvatantsu ja rahvamuusika populariseerimiseks ka laulu- ja tantsupidude vahelisel ajal ning kuidas õnnestub meil repertuaari täiendada uue loominguga.

3. ERRS on valdkonna eestkõneleja ja liikumises osalevate inimeste tunnustaja ja innustaja.

Eesmärgi saavutamist hindame selle järgi, kuidas meil õnnestub valdkonna huvide eest seista, mil määral suudame oma tegevusse kaasata maakondlikke allorganisatsioone ja seeläbi esindada olulist osa valdkonnas tegutsevatest, kas rahvatantsu ja -muusikaga tegelejate arv jätkab tõusutrendi ning kas suudame liikumisse kaasata ja seal hoida lapsi ja noori.

Arengukava täisteksti koos olulisemate tegevustega leiate ERRSi kodulehelt:
<http://errs.ee/index.php?id=10385>.

KOOL

Uuel aastal algavad kursused Rahvakultuuri Keskuses

2017. aastal algavad Rahvakultuuri Keskuse all nii mõnedki põnevad uued kursused, millega allpool tutvuda saate.

1 Kursus „Tantsu sünd“

Eesmärk: läbikomponeeritud tantsu loomise oskus, tantsurepertuaari rikastamine

Sisu: kolmest tsüklist koosneval loovkursusel leiavad käsitlemist teemad:

- Millest algab tants?
- Tantsukompositsiooni põhireeglid
- Muusika valik
- Pärimustantsu elementide kasutamine uue tantsu loomisel
- Uusloominguline kaasaegne rahvatants
- Tantsu analüüs

Aeg:

13.-14. jaanuar, 17.-18. veebruar, 10.-11. märts 2017

Koht: Rahvakultuuri Keskus (Vilmsi 55, Tallinn)

Osavõtutasu: 180 €

Registreerumine:

kuni 7.jaanuar

www.rahvakultuur.ee või

keskus@rahvakultuur.ee

Sihtgrupp: tantsuloojad/tantsujuhid

Koolitajad: Mall Noormets, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia tantsukompositsiooni õppejõud Renee Nõmmik - Tallinna Ülikooli Balti filmi, meedia, kunstide ja kommunikatsiooni instituudi tantsukompositsiooni dotsent Janne Suits - Eesti Pärimusmuusika Keskuse teabekogu juhataja

Kursusel osalenu oskab lähtuvalt ideest valida sobiva muusikalise materjali; arvestades sihtgruppi (täiskasvanud, lapsed) luua koreograafilise teksti vormistada selle terviklikuks läbi komponeeritud tantsuks

Koolitusjuht: Ülle Feršel

Kursus toimub koostöös Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsiga

2 Pärimuskultuur ja autoriõigus

Eesmärk: ülevaade autoriõiguse põhimõtetest ja seostest pärimuskultuuriga

Sisu:

- Emotsionaalsed, eetilised ja juriidilised aspektid autoriõiguste sisustamisel
- Mis on intellektuaalomand ja kes on autor?
- Teose ja rahvaloominguteose tunnused
- Kuidas edastada autoriõigusega seondud info erinevate teoste puhul?
- Assortii autoriõigustega seonduvatest õigusrikkumistest

Sihtgrupp: rahvakultuuri valdkonnas tegutsejad

Koolitaja: Kaidi Holm, Juhatuse

Kompetentsikeskus

Kursuse tulemusel on osaleja saanud ülevaate intellektuaalse omandiga seotud seadusandlusest ja tunneb autoriõiguse põhimõtteid.

Koolitusjuht: Urve Gromov
(urve.gromov@rahvakultuur.ee)

Aeg:

22. märts 2017 kell 11.00 - 17.00

Koht:

Rahvakultuuri Keskus
(Vilmsi 55, Tallinn)

Osavõtutasu: 55 €

Registreerumine: kuni 13.märts
www.rahvakultuur.ee või e-posti
aadressil keskus@rahvakultuur.ee

3 Rahvarõivaste valmistajate kool

Eesmärk: Eesti Rahva Muuseumi rahvarõivavaramu kasutamisevõimaluste teadvustamine

2 aastat, üks kord kuus
laupäeval-pühapäeval

Sisu: Paikkondliku rõivastuse valmistamise, kandmisviiside ja paikkondlike traditsioonide uurimine läbi rõivastuse. Kodukoha rahvarõivakostüümi valmistamine koos lisanditega.

Sihtgrupp: rahvarõivaste valmistajad, käsitööringide juhendajad, õpetajad, rahvakultuuriühenduste liikmed jt huvilised

Õpetajad: Reet Piiri, Silvi Allimann, Virve Valtmann-Valdson, Külli Valk, Piia Rand

Koolitusjuht: Age Raudsepp (age.raudsepp@erm.ee, tel 55663661)

Rahvarõivaste valmistajate kooli tööd korraldavad Rahvakultuuri Keskus ja Eesti Rahva Muuseum.

Aeg:

veebbruar 2017 - detsember 2018

4.veebbruar

4. - 5. märts I grupp kogudes

18. - 19. märts II grupp kogudes

1. - 2. aprill

6. - 7. mai

3. - 4. juuni

(jätkub 2017 septembris)

Koht:

Eesti Rahva Muuseum,
(Muuseumi tee 2,Tartu)

Osavõtutasu:

2017.aasta õppuste eest 360 €
(maksta saab kahes osas)

Registreerumine:

kuni 9.jaanuar 2017

age.raudsepp@erm.ee

4

Muusikateraapia kursus: Teekond harmooniasse

Sisu: Laulame, musitseerime ja kõneleme järgmistel teemadel:

- Muusikalised sammud harmooniasse (mitmehäälsusesse) jõudmise teel: muusikaline kahekõne, kajalaulud, nn ülesehitavad laulud, iseseisvate osadega laulud jt.
- Keerdlaulu laulmine ruumis ringi liikumisega nõnda, et laul saab ruumilised mõõtmed.
- Erinevad keerdlaulu, kaanoni tüübid
- Ringi kujund keerdlaulus
- Harmoonia loomine iseenda, ümbritseva keskkonna ja inimestega
- Muusikaline teekond ja areng

Aeg: 15. märts 2017, 11-17

Koht: Rahvakultuuri Keskus (Vilmsi 55, Tallinn)

Osavõtutasu: 40 €

Registreerumine:

kuni 1.märts www.rahvakultuur.ee või keskus@rahvakultuur.ee

Eesmärk: Keerdlaulu, kaanoni õpetamise oskus ringi liikumisega lastele alates 10. eluaastast nii turvaliseks sisenemiseks muusikalisse mitmehäälsusesse kui ka iseenda tunnetamiseks isiksusena grupi mitmekesisuses.

alates 10. aastastel lastel (mis toimub arenguliselt, kuidas see peegeldub muusikas ja kuidas võiks muusikaõpetus last sellel arenguperioodil toetada?)

Sihtgrupp: õpetajad, lasteaiaõpetajad, muusikahuvilised, muusikateraapia huvilised jt. Eelnevad muusikalised teadmised ja oskused ja ei ole vajalikud

Koolitaja: Karmen Linnamägi, Tartu Maarja Tugikeskuse psühholoog-muusikaterapeut

<http://maaratugikeskus.ee/product/karmen-linnamagi/>

Kursusel osalenu mõistab laste (alates 10. eluaastast) arengulisi iseärasusi seonduvalt muusikaõpetusega selles eas ning oskab kasutada harmooniasse e mitmehäälsusesse liikumise meetodit keerdlaulu/kaanoni laulmise abil ruumis ringi liikumisega.

Koolitusjuht: Leelo Isidora Viita

5

Töövõime ja elujõu säilitamine ning läbipõlemise ennetamine

Sisu: Läbipõlemise mõiste, kujunemine, ohutegurid ja käitumismustrid. Eneseregulatsioonivõtted ja oskused oma seisundi juhtimiseks. Kinesioloogia, loõgastustehnikad, submodaliteedid,

Aeg: 4.aprill 2017

Koht: Rahvakultuuri Keskus (Vilmsi 55, Tallinn)

Osavõtutasu: 30 €

Registreerumine: kuni 24.märts www.rahvakultuur.ee või e-posti aadressil keskus@rahvakultuur.ee

Eesmärk: Kuidas ennast hoida ja ennetada läbipõlemist?

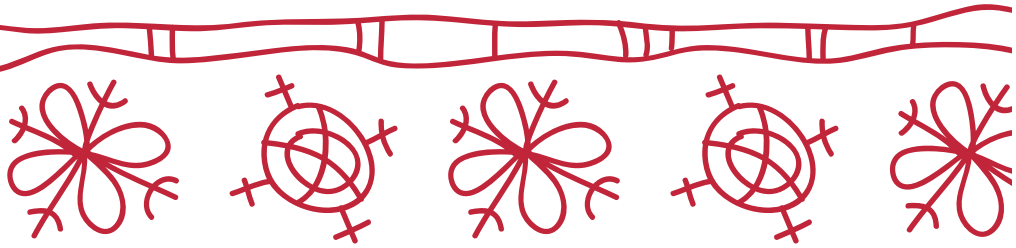
soovitud ressursside äratamine ja ankurdamine.

Sihtgrupp: rahvamajade/kultuurikeskuste töötajad, muuseumide, raamatukogude töötajad, seltside/seltsingute juhid, teised huvilised

Koolitaja: Pille Murrik, täiskasvanute koolitaja

Kursuse läbinu omab teadmisi ja võtteid eneseregulatsiooniks ning läbipõlemise ennetamiseks.

Koolitusjuht: Urve Gromov

Rahvatantsurühm Virvel korraldas juubelipeo Manfred Strickmani ja Nils Sjölundi auks

Tekst: Liisa Sömersalu

Grupipilt juubilaride ja nende õnnitlejatega.

Stockholmi Eesti Rahvatantsurühm Virvel korraldas 12. novembril Stockholmi Eesti Majas topeltjuubelipeo tähistamiseks Manfred “Maffe” Strickmani 85. ja Nils „Nisse“ Sjölund 75. sünnipäeva.

Peoelne õhkkond Eesti Majas oli tegus juba tükk aega enne pidustuste ametliku algust: tuli katta pidulaud omavalmistatud roogadega, kaunistada lokaal ning seejuures olla ka veidi saladuslik. Ühele juubilaridest, Virveli tantsijale Nilsile, oli üritus plaanitud üllatuspeona. Sünnipäevalapse esialgsest sõnatust olekust võis järeldada, et salaplaan õnnestus.

Lisaks Virvelile olid juubilare õnnitlemas veel praegused ja endised kaaslased rahvatantsurühmadest Rågöborna ja Kassari. Siinkohal soovib Virvel tänada Maffe õetütart Annette Ekrothi, kelle abiga sai auküaline oma pidu nautima tulla. Peale õnnesoove, Mart Nymani ilusat sünnipäevakõne ja klaaside kokkulöömist oli peokavas loomulikult rahvatants. Virvel esitas mitmeid tantse ning pillidel saatsid Ingela Ader, Mari Siim, Taavi Kaaman ning vennad Hjalmar ja Endel Enggrön. Hiljem

tantsisid sünnipäevalised kõik koos vanu Pakri saarte tantse nagu Fyrvingel, Einkroken ja Tvåkroken ning Sjuturen. Muidugi ei puudunud peolt ka ühislaulud ja sünnipäevatort. Pillihääl ning tantsutuhin ei tahtnud vaibuda ning Nils jõudis õhtu jooksul sünnipäevalistele veel mitu uut tantsu õpetada.

Nils ja Maffe on mõlemad eestirootslaste järeltulijad ning on mänginud tähtsat rolli eesti pärimuskultuuri alalhoidmisel ning edasi kandmisel. Manfred on pärit Kurkse külast, kust ta 12-aastasena Rootsi lahkus. Ta on saatnud rahvatantsijaid lõõtspillil juba 60ndate lõpust kui ta alustas Kassaris. Oma elu jooksul on Manfred olnud oluline pillimees Rågöborna'le ning viimaste aastate jooksul aidanud Virvelil hoogsat ja rõõmsat tantstuju luua koos varalahkunud Toomas Voogandiga. Maffe teeb eriliseks tema erakordne võime lu-

gusid õppida ja edasi kanda, samuti temale iseloomulik ning lausa äratuntav stiil, mis oma hea kõlaga tekitab tõelist tantsurõõmu. Manfred on üks nendest, kelle teene on pillimeeste traditsiooni ning Eesti rahvatantsu alalhoidmine sel ajal kui side kodumaa-ga puudus. Kõige südame-lähedasem on temale Pakri saarte kultuur, kuid ta valdab ka väga suurt repertuaari Eesti üldisemast rahvatantsust ja

Maffet austati ERRS aumärgiga, millega tunnustatakse inimesi, kes paistavad silma oma tähelepanuväärse tööga rahvatantsu, rahvamuusika või pärimuskultuuri vallas. Nils tunnustati ERRSi aukirjaga, mis on vaid üks aste madalam aumärgist.

Virvel tantsimas Meremeeste valssi.

pillimuusikast. Peale piiride avanemist on Manfredi panus Pakri kultuuri uurimisele ja viljelemisele Eesti tantsurühmade ning pillimeeste poolt väga hinnatud.

Nils on viimane Väike-Pakri saarel sündinud inimene enne kui põgeneti nõukogude võimu eest. Ta juhendab nüüdseks juba 50 aastat tegutsenud pakrirootslaste rahvatantsurühma Rågöborna ning on hetkel endiselt aktiivne ka Virvelis. Juba pikka aega on Nils olnud Rågöborna'le mitte ainult tantsujuhendajaks, vaid ka võtmeisikuks, kes kogu rühma koos hoiab ning tegutsema motiveerib. Nilsil on suur panus Pakri saarte tantsutraditsiooni püsijäämisel ning edasikandmisel nii Rootsis kui ka Eestis. Virvel on temalt õppinud hulga tantse ning koos on korraldatud mitmeid Pakri tantsude õppimise laagreid ja töötubasid.

Eesti rannarootsi kultuuri säilitamine nõukogude ajal ning selle vabale maailmale tutvustamine toimus suuresti Manfredi ja Nilsil suguste üksikisikute toel kes

käisid järjepidevalt koos ning selle nimel töötasid.

Nagu õigele sünnipäevale kohane, jagati juubilaridele ka kingitusi mitmetelt erinevatelt õnnitlejatelt. Äramainimist väärib, et Maffet austati Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika seltsi ERRS aumärgiga, millega tunnustatakse inimesi, kes paistavad silma oma tähelepanuväärse tööga rahvatantsu, rahvamuusika või pärimuskultuuri vallas. Koos Manfrediga on ERRSi kõige kõrgemat tunnustus pälvinud vaid 38 inimest. Nilsil tunnustati ERRSi aukirjaga, mis on vaid üks aste madalam aumärgist. Mõlemad autasud näitavad kui hinnatud ja väärtustatud nad mõlemad Eesti rahvakultuuri jaoks on. Ingela Ader esitas Maffele viiulil omatehtud loo „En maffig visa”, mis valmis 6 aastat tagasi mehe 80ndaks juubeliks.

Juubilarid ning külalised jäid peoga rahule ning Virveli rahvatansturühm, kes saab järgmise aasta 29. jaanuaril juba 4 aastaseks, tänab kõiki, kes osalesid.

Sünnipäevalapsed Detsembris

Leidja Orusaar	02.12.1920	96
Heidi Müürisepp	03.12.1946	70
Kadri Mähar	06.12.1971	45
Ülar Martjan	18.12.1971	45
Aino Orgmets	24.12.1933	83
Kaire Madisson	27.12.1981	35
Taimi Hooper	31.12.1966	50
Merle Sillavee	31.12.1976	40